

Introductie

Boombeheerplan gemeente Vught 2025-2036

9 oktober 2025

1. Inleiding

Dat een groene omgeving bijdraagt aan een gezondere, duurzamere en mooiere leefomgeving hoeven we allang niet meer uit te leggen. In de gemeente Vught zijn we ons hier dan ook zeer van bewust. Maar om onze inwoners en bezoekers maximaal van deze voordelen te kunnen laten genieten is het wel zaak om in te zetten op kwalitatief groen. En op dat vlak kan er in onze gemeente nog heel wat worden verbeterd.

Wanneer we het hebben over kwalitatief groen hebben we het met name over bomen. Bomen vormen de meest waardevolle elementen in het openbaar groen, zo schrijft de gemeente Vught zelf ook in de Groenvisie 2023-2033. Ze zuiveren de lucht, houden water vast, bieden verkoeling en beschutting voor mens en dier, dragen bij aan de beleving van de omgeving én ze zorgen zelfs voor bewezen veiliger rijgedrag (Groenvisie 2023-2033, pagina 52). Het is dus essentieel dat we de bomen in onze gemeente goed onderhouden en beheren; deze **zorgplicht** is ook wettelijk vastgelegd. Daarnaast willen we ons bomenbestand graag uitbreiden door meer bomen te planten, om zo ook bij te dragen aan de toekomstbestendigheid van onze gemeente. In de gemeente staan in totaal circa 23.550 bomen (peildatum januari 2024).

Momenteel is er in onze gemeente sprake van **reactief en budgetgestuurd boombeheer**. Dat houdt in dat dit beheer de afgelopen jaren is uitgevoerd op basis van het beschikbare budget, waarbij eventueel resterend groenbudget aan het einde van het jaar wordt gebruikt om de meest risicovolle bomen te snoeien. Hiermee worden gevaarlijke bomen beheerd, maar is er weinig aandacht en monitoring voor andere bomen, waardoor eventuele achterstanden niet op tijd worden gesignaleerd. Hierdoor zijn toenemende onderhoudsachterstanden, zoals achterstallig snoeiwerk en verouderde bomen, ontstaan en daarmee een verhoogd risico op onveilige situaties.

Kort gezegd: onze gemeente voldoet niet aan haar wettelijke zorgplicht om schade en risico's te voorkomen.

Het is dus noodzakelijk om boombeheer uit te gaan voeren dat minder reactief en budgetgestuurd is, maar juist proactief en gestructureerd plaatsvindt. Dat vraagt om **planmatig boombeheer**, waarbij ook eisen aan kennis en ervaring worden gesteld en er structurele budgetten worden toegekend.

Op naar een veilige en duurzame groene toekomst

Voordat een dergelijk planmatig beheerplan kan worden geïmplementeerd is het eerst van belang dat de huidige onderhoudsachterstanden worden weggewerkt. Omdat deze achterstanden aanzienlijk zijn is een stevige inhaalslag nodig om tot een acceptabel risiconiveau te komen. Dit vraagt om flinke, maar eenmalige uitgave om te zorgen voor een gezonde en solide basis van het nieuwe bomenbeheer.

Om dit alles in goede banen te leiden en de uitgaven te verantwoorden is het Boombeheerplan 2025-2036 opgesteld. In dit plan wordt het toekomstige planmatige beheer beschreven. Daarnaast bevat het een projectplan om de inhaalslag m.b.t. achterstallig onderhoud in 2 jaar tijd uit te voeren. Deze introductie is een korte samenvatting van de belangrijkste punten uit het Boombeheerplan; de volledige versie is bijgevoegd als bijlage bij dit document. Het bevat een uitgebreidere en technische uitleg van de plannen, begrippen en financiën.

2. Missie

In de Groenvisie 2023-2033 van de gemeente Vught is een duidelijke missie gesteld:

Wij beschermen, behouden en versterken het openbaar groen samen met onze inwoners, voor biodiversiteit, klimaatadaptatie, gezondheid en identiteit.

(pagina 16)

Met dit Boombeheerplan borgen we deze missie op het vlak van het onderhoud en beheer van de bomen die gemeentelijk eigendom zijn. Daarbij volgen we kaders die voortkomen uit bestaand beleid, in dit geval de Groenvisie 2023-2033, en uit actuele landelijke wet- en regelgeving zoals:

- Wet Natuurbescherming
- Wettelijke zorgplicht (Burgerlijk Wetboek, artikel 6:162)
- Algemeen Plaatselijke verordening 2022 (APV)

Zoals in de inleiding al werd uitgelegd vormen bomen de meest waardevolle elementen in het openbaar groen vanwege de vele voordelen die ze opleveren voor gezondheid, omgeving en klimaat. Vanwege deze positieve effecten én het feit dat met zorg onderhouden bomen een aanzienlijke omvang en hoge leeftijd kunnen bereiken, vertegenwoordigen volwassen bomen in de bebouwde omgeving een grote financiële waarde. De gemeente Vught is dan ook zuinig op haar bomenbestand, iets wat met dit gedegen Boombeheerplan wordt onderstreept.

3. Visie

In de Groenvisie 2023-2033 wordt de groene toekomstvisie van de gemeente als volgt verwoord:

Over 10 jaar is het groen in Helvoirt, Cromvoirt en Vught een ononderbroken netwerk waar mensen, dieren en planten van profiteren.

(pagina 16)

Een dergelijk ononderbroken groen netwerk is waardevol en we zijn in onze gemeente ook zeker al op de goede weg, maar het kan nog beter. En het is essentieel om dat nú te doen om de omgeving tijdig aan te passen aan de gevolgen van klimaatverandering. Bomen, met name grote bomen, spelen daarbij een belangrijke rol vanwege hun kwaliteiten op het gebied van waterhuishouding, luchtzuivering, bescherming en verkoeling. Goed boombeheer zorgt er voor dat dit groen netwerk in stand wordt gehouden. Zo bouwen we aan een veerkrachtige, gezonde en aantrekkelijke leefomgeving voor huidige én toekomstige generaties.

4. Bomenbeleid

In de Groenvisie 2023-2033 is de ambitie opgenomen om te werken aan een duurzaam bomenbestand door:

- bestaande bomen waar mogelijk te behouden;
- voor nieuwe bomen optimale omstandigheden te creëren om een lange levensduur te kunnen garanderen.

Deze twee uitgangspunten geven richting aan de manier waarop boombeheer uitgevoerd zou moeten worden.

Met de huidige onderhoudsachterstanden is het beleidsdoel om bestaande bomen zoveel mogelijk te beschermen en te behouden echter niet te garanderen. De eerste stap in het Boombeheerplan is dan ook het acuut en systematisch wegwerken van deze achterstanden in de komende 2 jaar. Zo kan daarna (met zekerheid) worden voldaan aan de zorgplicht en kunnen bestaande bomen, waar mogelijk, daadwerkelijk behouden worden.

Het beleidsdoel voor nieuw aan te planten bomen zorgt, in combinatie met de uitgesproken ambitie om het bomenbestand sterk uit te breiden (motie 'Meer bomen in de openbare ruimte', Raadvergadering 13 juli 2023), voor flink meer werk op beheervlak. Omdat het wegwerken van de eerder genoemde achterstanden de komende jaren al een flinke opgave gaat vormen is een nieuwe aanpak voor beheer en onderhoud meer dan noodzakelijk.

Dit vraagt om een flexibel beheerplan dat voortschrijdend inzicht biedt in de benodigde mensen en middelen.

5. Strategie

De huidige achterstand op het vlak van boombeheer is dusdanig groot dat deze niet zomaar even te herstellen is. Maar niets doen is geen optie: als er nu niet wordt geïnvesteerd in boombeheer ontstaat er een zeer reële kans dat de gemeente Vught haar waardevolle bomenbestand verliest. Ook kunnen door de toename van onveilige situaties in de openbare ruimte financiële risico's ontstaan als gevolg van aansprakelijkheidsstellingen. Bovendien dwingen ook wet- en regelgeving (denk aan de zorgplicht als gemeente) tot het overgaan tot snelle actie.

Om onwenselijke situaties en grote, onvoorziene uitgaven te ondervangen wordt in het Boombeheerplan 2025-2036 een proactieve en duurzame aanpak voorgesteld. Deze is gebaseerd op het bieden van een efficiënte werkwijze die het aantal transportbewegingen verlaagt en achterstanden (geleidelijk) helpt wegwerken en voorkomen. Het Boombeheerplan laat zien welk onderhoud de komende jaren nodig is, wat de kosten hiervan zijn en hoe de werkzaamheden het best kunnen worden uitgevoerd. Het bevat duidelijke handvatten voor degenen die het beheer in de praktijk uitvoeren en biedt inzicht in wat er de komende jaren nodig is om op het vlak van beheer te voldoen aan de zorgplicht en beleidsdoelen.

Het Beheerplan bevat een beheerstrategie die inspeelt op de uitdagingen die klimaatverandering, stedelijke verdichting en veranderende regelgeving met zich meebrengen. Daarbij staan de volgende kernambities centraal:

- Creëren van een gezond en veilig bomenbestand door middel van structureel onderhoud.
- Inzetten op een divers en klimaatbestendig bomenbestand.
- Verhogen van bewustwording en betrokkenheid van bewoners bij het boombeheer.
- Optimaliseren van middelen en capaciteit door middel van efficiënt beheer.
- Levensduur verlengend onderhoud toepassen.

Daarnaast wordt ingezet op cyclisch boombeheer. Dit houdt in dat we werken met een vaste onderhoudscyclus voor bomen die eigendom zijn van en beheerd worden door de gemeente. Voordelen van cyclisch boombeheer zijn onder meer:

- Inzicht en overzicht. Een vaste cyclus van boomveiligheidscontroles (waarvan de resultaten structureel worden verzameld) en onderhoudswerkzaamheden geeft

direct duidelijkheid over wat wanneer gepland staat en welk budget hiervoor noodzakelijk is.

- Verhoogde efficiëntie. Omdat de verzamelde data ons doorlopend inzicht geven in de onderhoudstoestand van bomen kan een betere spreiding van kosten worden gemaakt.
- Kleinere milieu-impact. Efficiëntere planning en uitvoering verminderen het aantal vervoersbewegingen en daarmee de CO₂-uitstoot.
- Betere communicatie. Planmatig en cyclisch beheer maakt het mogelijk bewoners tijdig en helder te informeren over wanneer en waar onderhoud plaatsvindt.
- Flexibiliteit. Door de doorlopende monitoring kan waar nodig op tijd worden ingegrepen en is er altijd ruimte voor optimalisatie.

6. Doelstellingen

Om de missie, visie en strategie van het boombeheer duurzaam te kunnen implementeren en borgen zijn er voor de korte, middellange en lange termijn doelstellingen geformuleerd.

Korte termijn: tot en met 2027

De eerste 2 jaar zijn er op gericht om een inhaalslag te maken met het onderhoud, zodat ook de gemiddelde levensduur van de bomen wordt verlengd. Deze heeft betrekking op zowel de uitvoering in de vorm van snoei-beheer en inboet van bomen

Middellange termijn: 2027 tot en met 2030

Deze periode staat in het teken van het implementeren van planmatig boombeheer. Hierin zal een eerste volledige onderhoudscyclus plaatsvinden om zo het bomenbestand volledig op orde te hebben en het planmatig boombeheer te borgen.

Lange termijn: vanaf 2031

Dankzij het planmatig beheer is het boombeheer dusdanig bestendig dat het bomenbestand duurzaam in stand gehouden kan worden. Er wordt en blijft voldaan aan de gemeentelijke zorgplicht.

Doelstelling 1: Inhalen achterstand boomonderhoud

Het inhalen van de achterstand in het gemeentelijke boomonderhoud heeft, in het kader van de zorgplicht, de absolute prioriteit. Er is een projectplan opgesteld waarmee deze achterstand in 2 jaar tijd grotendeels wordt weggewerkt (zie bijlage 1). Hiervoor is een flinke, maar noodzakelijke uitgave nodig. Het onderhoud zal voor de bomen een levensduurverlengend effect hebben, doordat we probleemtakken eerder wegnemen, maar ook minder vitale bomen eerder in beeld hebben en betere verzorging kunnen bieden. Daarnaast zal het plan ook impact hebben op zowel het straatbeeld als de inwoners omdat vanuit de boomveiligheidsinspectie is gebleken dat er urgentie is om een groot aantal bomen te kappen en herplanten, en gesnoeid moet worden om weer aan de wettelijke zorgplicht te voldoen. Daarom wordt vooraf een informatiebijeenkomst gepland, zodat iedereen weet wat we gaan en vooral ook waarom we dit nu moeten doen.

Doelstelling 2: Implementeren en borgen planmatig boombeheer

Nadat de achterstand in onderhoud voor het grootste gedeelte is ingehaald ligt er een

solide basis om te starten met het planmatig beheer van de bomen om het boomareaal duurzaam in stand te houden. Dit vraagt om een interne voorbereiding van de organisatie, nieuwe en langdurige samenwerkingsovereenkomsten voor de uitvoer en het betrekken van kennispartners voor de ondersteuning ervan. Met goed omgevingsmanagement worden inwoners op proactieve wijze geïnformeerd en meer betrokken bij het boombeheer.

7. Financiën

Om de voorgestelde veilige, duurzame en vooral groene toekomst voor onze gemeente te bereiken en te borgen moet een aardig budget worden vrijgemaakt. Met name de grote inhaalslag die gepland staat voor de komende 2 jaar vraagt om een flinke eenmalige uitgave. Echter, door dit nu aan te pakken en te starten met gedegen voorbereidingen voor planmatig beheer houdt de gemeente Vught controle over deze uitgaven. Niets doen draait onherroepelijk uit op grote, onverwachte uitgaven vanwege acute en onvoorziene ingrepen.

De huidige uitgaven aan boomonderhoud zijn aanzienlijk lager dan wat eigenlijk nodig is. Dit tonen we aan door de kosten per boom per jaar van het totale bomenbestand in beeld te brengen. Gebaseerd op de afgelopen 4 jaar is gemiddeld € 60.000,- besteedt aan het boomonderhoud. Per jaar is dit $€ 60.000 : 23.550 = € 2,55$.

Momenteel wordt er gemiddeld € 2,55 per jaar per boom besteed, terwijl het benodigde bedrag circa € 22,00 per jaar per boom is. Om het achterstallige onderhoud in twee jaar in te halen, is er de komende twee jaar € 42,00 per boom nodig. Dit benadrukt een dringende noodzaak om extra middelen vrij te maken voor het behoud van bomen.

In de volgende tabellen staan de benodigde middelen per doelstelling weergegeven (prijspeil 2025). Vervolgens is voor doelstelling 1 en 2 een specificatie van de middelen uiteengezet en de berekening van de gemiddelde kosten per jaar per boom op het totale bomenbestand.

Doelstelling 1: Inhalen achterstand boomonderhoud – Eenmalige uitgave					
2025		2026			
€ 260.000		€ 290.000			
Jaar	Kappen	Herplanten	Groeiplaats-verbetering en Onvoorziene kosten	VAT-kosten (begeleiding, toezicht en communicatie)	Totale kosten
2025	€ 100.000	€ 50.000	€ 50.000	€ 60.000	€ 260.000
2026	€ 50.000	€ 150.000	€ 50.000	€ 40.000	€ 290.000
Totaal	€ 150.000	€ 200.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 550.000¹
Doelstelling 1: Inhalen achterstand boomonderhoud – Exploitatie					
2025		2026			
€ 710.000		€ 720.000			
Jaar	Aantal bomen	Straat-/laanbomen	Bomen in bos / bosplantsoen	VAT-kosten (begeleiding, toezicht en communicatie)	Totale kosten
2025	11.649	€ 600.714	€ 0,-	€ 107.150	€ 707.864
2026	11.929	€ 631.531	€ 0,-	€ 90.000	€ 721.531
Totaal	22.782	€ 1.232.245	€ 0,-	€ 197.150	€ 1.429.395²
¹ Gemiddelde kosten inhaalslag 2025 – 2026 = € 550.000 + € 1.429.395 = € 1.979.395 : 2 jaar = € 989.698 per jaar. ² Gemiddelde kosten inhaalslag per boom per jaar = € 989.698 : 23.550 stuks bomen (totale bomenbestand) = € 42					

Doelstelling 2: Implementeren en borgen planmatig boombeheer – Exploitatie					
Jaarlijkse dotatie	2026	2027	2028	2029	
		€ 520.000	€ 520.000	€ 520.000	
0,67 FTE	2026	2027	2028	2029	
	€ 57.000	€ 57.000	€ 57.000	€ 57.000	
In de eerste twee jaar (2025 en 2026) is t.b.v. de inhaalslag (doelstelling 1) een onttrekking nodig uit het groenfonds van respectievelijk € 190.000 en € 200.000 en vervolgens wordt voor het reguliere beheer en onderhoud van bomen een voorziening ingesteld, waarin 2025 een bedrag van € 460.000 wordt gestort. Vanaf 2026 wordt er in overeenstemming met het beheerplan een bedrag van € 520.000 in de voorziening gestort, waarvan er € 60.000 beschikbaar is vanuit bestaande budgetten. Daarnaast moet vanaf 2026 interne capaciteit in de vorm van extra capaciteit (0,67 fte – schaal 8) à € 57.000 per jaar worden toegevoegd.					
Gebaseerd op 4-jaarlijkse cyclus					
Jaar	Aantal bomen	Straat-/laanbomen	Bomen in bos / bosplantsoen	VAT-kosten (begeleiding, toezicht en communicatie)	Totale kosten
2027	5.650	€ 433.103	€ 0,-	€ 31.827	€ 464.930
2028	6.150	€ 487.840	€ 0,-	€ 32.782	€ 520.622
2029	6.940	€ 541.833	€ 0,-	€ 33.765	€ 575.598
2030	6.676	€ 536.474	€ 0,-	€ 34.778	€ 571.252
2031	3.887	€ 408.713	€ 0,-	€ 35.821	€ 444.534
2032	4.611	€ 476.139	€ 0,-	€ 36.896	€ 513.035
2033	4.613	€ 490.423	€ 0,-	€ 38.003	€ 528.426
2034	3.888	€ 446.768	€ 0,-	€ 39.143	€ 485.911
2035	3.887	€ 460.010	€ 0,-	€ 40.317	€ 500.327
2036	4.611	€ 535.898	€ 0,-	€ 41.527	€ 577.425
Totale kosten 2027-2036		€ 4.817.201	€ 0,-	€ 343.915	€ 5.182.060
Gemiddelde kosten planmatig beheer 2027 – 2036 = € 5.182.060 : 10 jaar = € 518.206 per jaar.					
Gemiddelde kosten planmatig beheer per boom per jaar = € 518.206 : 23.550 stuks bomen (totale bomenbestand) = € 22					

De arealen van de bomen worden jaarlijks herijkt en de tarieven geïndexeerd. De indexering van de tarieven gebeurt op basis van de CROW-index (zie Boombeheerplan 2025-2036).

Onvoorziene kosten

In de genoemde budgetten zijn onvoorziene kosten zoals storm- droogte- en waterschade niet opgenomen. Ook het onderhoud aan bomen die in bosplantsoen staan zijn niet meegenomen. Mocht de wettelijke zorgplicht ertoe leiden dat in dergelijke situaties moet worden ingegrepen (veilig stellen van bomen, noodkap en herplant) dan kan dit leiden tot een incidentele overschrijding van het budget. Verder is de gemeente verzekerd tegen wettelijke schade en wordt met het vaststellen van het beheerplan en de daadwerkelijke uitvoering daarvan voldaan aan de zorgplicht. Bij aansprakelijkheidstelling door derden is de gemeente hier in de meeste gevallen dan

ook voor verzekerd. In het geval van schade aan bomen veroorzaakt door derden kan de gemeente de kosten verhalen op de dader. De schadevergoeding wordt dan geïnvesteerd in het herstellen van de schade.

8. Tot slot

Het Boombeheerplan 2025-2036 is op zorgvuldige wijze tot stand gekomen, met respect voor de inwoners van de gemeente Vught, de omgeving, het huidige beleid, de huidige toestand van het boomareaal en de financiële situatie binnen de gemeente. Alle keuzes en voorstellen zijn weloverwogen gemaakt en genomen. Hierbij moet worden benadrukt dat, wanneer op het vlak van beheer en onderhoud, nu niet wordt ingegrepen er aanzienlijke problemen gaan ontstaan op het vlak van de wettelijke zorgplicht, de openbare veiligheid en het toekomstbestendig maken van de openbare ruimte. De urgentie waarmee dit Boombeheerplan is opgesteld mag dan ook niet worden onderschat.